

Bir Mezuniyet Hikayesi

Y. Müh. Yusuf Nazir Toğrol

İTÜ 1922 mezunu

Üç kuşak İTÜ mezunu Prof. Dr. Ergün Toğrol'un babası 1922 mezunu Yusuf Nazir Toğrol, Mühendis Mektebi'ni, araya giren savaşlar ve dört yıl askerlik nedeniyle 12 yılda tamamlayabilmiş. Tam mezun olacağı yıl başına gelen talihsiz bir kaza nedeniyle baş parmağını kaybetmiş ve bu defa da 'Meşru mazeret makbul değildir' hükmü nedeniyle mezuniyeti tehlikeye girmiş. Y. Nazir Toğrol, "Bir mezuniyet hikayesi" başlıklı hatırasında bu konuyu anlatıyor...

Mühendis Mektebi'ne 1911 yılında girdim. Bir yıl hazırlık öğrenimi gördüm. Ertesi yıl (18 Ekim 1912) Balkan Harbi patladı. Okul tatil edildi, hastahane haline getirildi. Bitip başlayan çatışmalardan sonra barış yapıldı ve 1913 yılında Mektep yeniden öğretime başladı.

Bu dönemde birinci sınıfa kadar okudum. Bu kez Birinci Dünya Savaşı çıktı. 3 Ağustos 1914'te askere alındım. Yedek subay eğitimimi tamamlayarak 21 Aralık 1914 tarihinde Dördüncü Ordu emrine verildim. Filistin cephesine gittim. Ömrümde ata binmemişken Hecin Süvari Takım Komutanı oldum. 17 Nisan 1918'de Harp Madalyası ile taltif edildim. 7 Kasım 1918'de terhis edildim.

Terhisten sonra Mektebe döndüm. Büyük zorluklarla öğrenimime devam etmeye başladım. Bu arada bir kazada sağ elimin baş parmağımı kaybettim. Bu yüzden hastanede kalmam gerekti ve Yüksek Matematik sınavına giremedim. Talimatnamede "Meşru mazeret makbul değildir" hükmü bulunduğu için sınava alınmıyordum. Bu arada son sınıf dersleri dahil bütün sınavlarımı vermiştim ama mezun olamıyordum.

Üzgün bir halde Mektep'ten çıkarken çok sevdiğimiz hocamız Mimar Kemalettin Bey'e rastladım. Neye üzüldüğümü sordu. Anlattım; "Öyle saçma şey olur mu? Ben şimdi Salim Hoca (dersin hocası) ile görüşürüm" dedi. Beklemeye başladım. O sırada yine sevdiğimiz hocalardan Demiryollar Umum Müdürü Cevdet Bey'i gördüm. O da ilgilendi. Mimar Kemalettin ve Cevdet Bey, gerek Salim Hoca gerek

Mektep Müdürü Nuri Bey ile görüşmüşler. Nuri bey "Tramvay çığnemeseydi mühendis mi olacaktı?" demiş.

Eve dönünce dedem bir şeyler olduğunu anladi. Ona da açıklamak, mühendis olamayacağımı söylemek zorunda kaldım. O her zamanki sakin tavrı ile dinledi ve evden dışarı çıktı. Sonradan öğrendiğime göre, sınıf arkadaşı Sadrazam Müsteşarı Ali Türkgeldi'ye gitmiş. Konu Sadrazam Tevfik Paşa'ya iletilmiş. Sadrazam, "Böyle rezalet olur mu, harpten gelmiş birine bu şekilde haksızlık yapılır mı?" demiş ve Mühendis Mektebi'nin bağlı olduğu Nafia Vekaleti Müsteşarı'na "Sadrazam Paşa bu işin bitirilmesini istiyor" diye bir talimat gönderilmiş.

Ama nasıl bitirilecek? Mektep idaresi, yüksek matematikten tekrar sınava girebilmem için şöyle bir şart koştu. Yüksek matematik dersinin okunduğu yılın bütün derslerinden ve son sınıfın bütün derslerinden tekrar sınava girecek ve bunlardan da başarılı olduğum takdirde mezun olabilecektim. Yıl 1922... Daha önce girip başarılı olduğum bütün derslerden ve yüksek matematikten sınava girdim ve başarılı oldum. Yüksek matematik sınavında Salim Hoca en çetrefil soruları sordu ve gazetesini açıp beni dinlemediğini göstermeye çalıştı. Soruların hepsine doğru cevaplar verdim. Diğer mumemizler izlediler. Böylece mezun oldum.

Yıllar sonra bir işi dolayısıyla Salim Hoca, Demiryollar Genel Müdürü olarak görevli iken ziyaretime geldi. Kendisini ayakta karşıladım, elini öptüm, hocam olarak hürmette kusur etmedim.

Filistin cephesinde Hecin Süvari Birliği

Çölden Bir Hatıra

“Beyaz hecinime binip arkadaşlarla vedalaşırken içime bir güven, bir büyüklük duygusu yayıldı. Hele takımımıza uzun hece ile M..A..R..S deyince kendimi Yavuz Sultan Selim’den büyük buldum. O, paşaları, beyleri, koca bir yeniçeri ordusu ile bu çöle girmişti. Bense yalnız başıma altmış kişilik küçük

Çölün yabani tenhaliği içinde geçen üç günümün hatıralarını bu akşam özetlemek istiyorum:

Akabe’nin kayalık sırtlarında hecinimin muttant sarsıntılarını şimdi de duyuyorum, hecinden inmemiş gibiyim. Güneşin boğucu sıcağı ile yüzümden ateş çıkıyor sanıyorum. Saatlerce süren uzun yolculukta sakına sakına içtiğim su katraları ile dudaklarımı ıslatmanın tadını duyuyorum.

Çöle hareket emrini aldığım zaman biraz cesaretsizdim. Yalnız başıma altmış hecinin başına geçip kızgın havası, kızıl ufukları ile beni ürküten çölün boşluklarına atılmak bana güç göründü, ama beyaz hecinime binip arkadaşlarla vedalaşırken içime bir güven, bir büyüklük duygusu yayıldı. Hele takımımıza uzun hece ile M..A..R..Ş deyince kendimi Yavuz Sultan Selim’den büyük buldum. O, paşaları, beyleri, koca bir yeniçeri ordusu ile bu çöle girmişti. Bense yalnız başıma altmış kişilik küçük takımımın Musa’nın Tur Dağı’na çıkıyordum.

Şimdi, şimdi anlıyorum ki o dakikada ben hecine, düşüncem hatıralarıma binmişti. Ben çöle koşuyordum, ruhum geçmiş günlere doğru yol alıyordu; doğduğum günden beri başımdan geçenler, gördüklerim, duyduklarım eksiksiz gözümün önüne serildi. Laleli’yi, Emirgan’ı, Kandilli’yi,

takımımın Musa’nın Tur Dağı’na çıkıyordum...”

Y. Nazir Toğrol, Mühendis Mektebi’nde öğrenciyken çıkan Birinci Dünya Savaşı sırasında asker olarak gönderildiği Filistin cephesinde, çölde geçirdiği günlerin bir özetini hatıralarında etkileyici bir üslupla anlatıyor.

Üsküdar’ı bütün çocukluğumu hatırladım. Boğazın mavi suları üstünde titretilen dalgacıklara bindim, Sarayburnu’na döndüm; Marmara kıyılarını, Büyükçekmece’yi, Silivri’yi bütün yaşadığım yerleri gördüm.

Biz yol gösteren Arap, bana bir şeyler sordu, beni daldığım rüyadan uyandırdı. Bir hayal serabı beni saatlerce avuttu, ama şimdi ben çölü seviyordum. Çöl tatlı rüyalarımın sığınağı, çöl şimdi hatıralarımı anmak, anları kutlamak için sevimli bir alandı. Epey yolumuz daha vardı. Biraz dört nala gitmek gerekiyordu. Çobumu kaldırdım, hecinime Ç..U..H, Ç..U..H dedim, bu benim hakkımdı. Çünkü takımım çöle Türk yiğitliğini tanıyacaktı. Ben mağrurdum. Önümde yalnız ümit, çölün oynak kumları gibi dalgalanıyordu.

Yol gösteren Arap sola saptı, artık yol, iz bir şey kalmadı. Boğucu bir hava, kavurucu bir güneş, hecinlerimiz ve biz kaldık. Uzaktan bir bedevi gördük. O bizi görünce kumların içinde kayboldu. Şimdi beni başka bir düşünce sardı. Kimbilir, diyordum, birkaç saat sonra kavuşacağımız Nefit Çölü’nün Huveydat denen yabancıları ile çarpışacak, kumların parlayan yüzleri kızıl bir renk alacaktı.

Kısa bir mazi, kahraman bir emel. Boş bir gurur, sonunda çölün sessizliği arasına karışacak kimsesiz bir ceset.

Y. Müh. Yusuf Nazir Toğrol: 1882 (14 Nisan 1308) tarihinde Laleli’de doğdu. Mülkiye Mühendis Mektebi’ne (İTÜ) girdi. (1911) İtalya, Balkan Savaşları’ndan sonra Birinci Dünya Savaşı nedeniyle de öğrenim kesildi. Askere alındı, 1914 (3 Haziran 1330) tarihinde İstanbul’a döndü. Mühendislik öğrenimini sürdürerek 1922 (11 Mart 1341) tarihinde yüksek mühendis diploması aldı. 1923-1925 yılları arası İzmir Kasaba demiryolunda Bakım Şefi olarak görev yaptı. 11 Mart 1925’ten 18 Mart 1934 tarihine kadar Nafia Vekaleti Demiryollar ve Limanlar Fen Heyeti’nde çalıştı, Umum Müdür Muavini ve Umum Müdür Vekili oldu. Şark Demiryolları’nın satın alma işlerini idare etti. 1929’da yeniden yapılacak demiryolları güzergahlarının tespiti ve teknik niteliklerinin belirlenmesi için ilk Demiryolu Kongresi’nin hazırlıklarını yaptı. Varşova’da toplanan Avrupa Demiryolları Kongresi’nde Türkiye’yi temsil etti. 1934 yılında kısa bir süre müteahhitlik yaptı.

15 Nisan 1934’te İzmit Seka Fabrikası inşaatı ile ilgili ola-

rak Sümerbank tarafından görevlendirildi. 7 Kasım 1934’te Sümerbank İnşaatı Fen Heyeti’ne atandı, daha sonra Fen Heyeti Müdürü oldu. Bu dönemde Ereğli Bez Fabrikası, İvriz Santrali Etüdü, İzmit’e su getirilmesi, Sümerbank Ankara merkez binası, Nazilli Bez Fabrikası, Malatya Bez Fabrikası, Gemlik Suni İpek Fabrikası, Kayseri Bez Fabrikası inşaatı, Karabük Demir-Çelik Fabrikası başlangıç çalışmalarının kontrol ve idaresi işlerini yaptı.

31 Mayıs 1941’de Nafia Vekaleti Şose ve Köprüler Fen Heyeti’ne tayin edildi. Şose ve Köprüler Fen Heyeti Reis Muavini, Karayolları Reis Muavini olarak görev yaptı. Devlet hizmetinde 34 yıl çalıştıktan sonra 15 Mart 1952’de emekli oldu. 16 Mart 1952’de Et ve Balık Kurumu tarafından Erzurum Et Kombinasyonu inşaatında görevlendirildi. 20 Aralık 1955 tarihine kadar bu işte mesleki faaliyetini sürdürdü.

Y. Müh. Nazir Toğrol’un iki erkek bir kız çocuğu, dört torunu vardır. Erkek çocuklarından biri İTÜ İnşaat Fakültesi 1955 mezunu Prof. Dr. Ergün Toğrol’dur.